

ادبیات عمومی و سیاسی

هفته لقی سیاسی ، ادبی و علمی غزته در .

جلد : ۲

سنه : ۱ ۶ رجب ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۸ نیسان ۱۹۱۷ نوسرو ۲۶

دوه قوشی

فیلسوف رضا توفیق بکه

بعضاً بر دورك بوتون احتیاجاتی بر روح ایچنده طویلانی و او روح او دورك محصله معنویاتی اولور . تاریخك بویوك ایشخانی مطلقاً زمانك احتیاجی یتیشدیرمشدر ؛ اکر انسانلر ایچندن اعظم یتیشمه ایدی ، اونلرك بر اقدقلری آثاری هر حالده زمان و طبیعت وجوده کتیره جکدی : مثلاً بیسمارق اولماسه ایدی ، آلمانیا ینه تشکل ایده جک ؛ کاشفی دوغماسه ایدی ، آمریکا ینه کشف اولونه جق ؛ ولو طر اولماسه ایدی ، ینه ره فورم اولاجقدی . فقط بو حادثه لر زمانندن اول اولماز : بیسمارق اکر اون سکزنجی عصرده کلسه ایدی ، هیچ بر شی یا پامازدی ! بو کبی مقدراته بویوك ذکاردن بری وکیل اولور ، و هر حادثه نك باشنده بر انسان اسمی قالیر . [یچه] ده بونلردن بریدر : او ، یاشادینی زمانك احتیاجانه ترجمان اولمش ، و هیچ بر احتیاج افاده سنه مظهر اولمدقلری حالده پك چوق جهتدن کندیسنه فائق اولان بر چوق اعظم کبی ، آنجق بر زمانك موداسنه توافق ایتمش اولمقدن قورتولمشدر . عصر حاضرک پك مطلق اولان هویت تاریخیه سی ، عادتاً یچه نك شخصیتنه تمثیل ایتمش کییدر . عصرک زوخی ، یچه نك زوخی اولمش ، اونی زمان یتیشدیرمش ، اوده سوکره زمانه اجرای تأثیر ایتشدی . محصله ، بر چوق قوتلرک وجوده کتیردیکی بر نوع مبالغه دیمک اولدیغندن ، یچه نك شخصیتنده ، عصر حاضرک بوتون خطوط تاریخیه سی ، نقائصی و محسناتی لزومندن بویوك بر وضوح ایله یکدیگرینه گرفت اولارق اترتسام ایتشدی . اونك بومشکل هویتنی حله چالیشق ، زمانزه اولان تأثیراتی ممکن اولدینی قدر آ کلامق دیمکدر .

یکرمی بریاشنده دارالفنون معلمی اولان فریدرک یچه ، مداعب سیاسی نك تشکلنه پك زیاده تأثیر ایتشدی . ادبیات عمومیه ده عالم ، فیلسوف و صنعتکار اولارق اوچ شخصیتی اولدینی حالده ، سیاستده ساده ایکی شخصیتی واردر . یچه نك بالخاصه بو صوک شخصیتلری عصره او قدر تأثیر ایتشدرکه ، او درجه سی آنجق زمانك اساساً موجود اولان بر استعدادیله قابل اولابیلیر . فی الحقیقه اون دو قوزنجی عصرک ایلك اون سنه سنندن اورتاسنه قدر فردی جمعیته ترجیح ایدن فردیون ، اولندن سوکره بر مدتده اشتراکیون مسلکلی افکار عمومیه یه حاکم اولمش ، و ینه عینی عصرک

صوك ربغدن سوكرده هرايكیسی عین زمانده و منتظماً ترقی ایتشردی ! ایشته نیچه نك اوچفته شخصیتك تشكنده اك بویوك تأثیراتی بویکی متناقض جریان اجرا ایدیوردی . بوسبیله ، برمنتحرك عینی زمانده هم قاتل ، هم مقتول اولماسی معقول اولدینی کبی ، یکدیگرینه دشمن ایکی نیچه تصور ایتكده پك غیر معقول اولماز . بو نیچهلر ۱۸۴۴ تاریخنده ایکسی بر دوغدیله : بر وجوده کیرمش ایکی هابلله قابل کبی دائماً دوکوشیرلردی .

بویله زمانك تأثیریه بو « نیچهلر » تشکل ایتدکن سوکره ، بالمقابله کندیلری ده زمانه تأثیر ایتدیله . بوسورتله وجوده کلن اعتقادات ، برهر مودا سرعتیه زائل اولمایوردی . نیچه نك لهنده و علمهنده دائماً تکررایدن نثریاتك فردیون واشترا کیون افکار عمومیهنه اولان تأثیراتی کیتدکجه آرتیور ، بوسبیله او ایکی مسلكده تدریجاً تبلر ایدیوردی . ایچنده کی ترقیاته کوره ، بعضاً بر محیط عالم اولور ؛ و اوراده افکارك غیر محسوس اولارق حیاته سرایتی ، مکتبیز و معلمیز بر انتشاری واردر : مثلاً برلینده تیشمش بر جاهل ، هر حالده چولده تحصیل ایتش بر عالمدن پك منوردر ! نره دن و کیمدن کلدیکی بیلنمه دن فکرلر قبول ایدیلر . ایشته بواساسك تأثیریه نیچه نك افکاری ، تکرر و احتیاجه توافق ستایه سنده ، کیتدکجه غیر محسوس اولارق بوتون آوروپایه تأثیر ایتشدر نیچه ، کندینی تعریف ایچون : « بن آوروپانك اك مکمل نیپیلیستی-م ! » دیمشدی . بومسلكی سوسیالیزمك افراطی تشكنده تلتی ایتك ایسته یئرجه ، نیچه اشترا کیوندن اولور ! فقط بری فردی ، دیکری جمعیتی اساس اتخاذا ایتدیکندن ، سوسیالیزم ایله نیپیلیزم یکدیگرینه دشمندر : آنجق ماضی به وحاله قارشی اولان عداوتلرنده اتحاد ایدیه بیلیرلر ! فقط نیچه کندی کندینی تعریف ایدمه مشدر : تأثیرات سیاسیهنه نظراً ، او هم ده موقرات ، هم آریسطوقرات ، ودهادوغروسی ، هم آمپه ریالیست ، هم سوسیالیستدر ! یعنی نه دوه ایدی ، نه قوشدی ، یاخود هم دوه ایدی ، هم قوشدی !

فی الحقیقه نظرهنده حقیقت و قیمت آفاقیه یوقدی ، و بواعبار ایله ده بر نیپیلیست اولابیلردی . ماضی به آلدانق ایسته میوردی ، چونکه اسکی زمانلری آلداتان مؤسسات ایله اعتقاداتك هپسی یقیلمشدی . ماضی ، بشرک فوقنده نه تصور ایتدیه ، او هپسنی انکار ایدیوردی . بونکله برابر زمانیه اونك بو اعتقادینه اشتراك ایتمیور دکل ؛ فقط هر حالده یکی بر مجموعه حقائق احداثه ده متمایلیدی ؛ نیچه ده عصرینك بواحتیاجنه اتباع ایتش ، اوده بدینلکدن قورتولق ایسته مشدی . فقط بر مجموعه حقائق ایسته مکله برابر ، ماضیدن هیچ بر شی آلمق فکرهنده دکلدی . موجودیه یکی برغایه مثبتیه ویرمك ، و بویولده اراده نك و بلکه کندی اراده سنك قدرتندن استفاده ایتك ایستیوردی . بوسبیله هپ انکار ایدیور ، و بر انفسیت مطلقه طرفداری اولیوردی . حیاتنه و حادثاتنه اراده و غایه یوقدی ؛ انسان ایچون معنویتنه حاکم و قانون یوق دیوردی انسان حقائق کندی کندینه یاراتمالیدی ! بو صورتله ایسه ، ضعیفه دشمن ، قوی به دوست اولیوردی ! نیچه ، تمثیل ایتدیکی عصره شونلری ده اوکره مشدی : انسانلرک بو کونکی حس قدرتی یاننده قرون وسطی خلقی پك عاجز قالیر . بواساس اعتباریه اسکی آدملر جاهل ، تجربه سز ، حادثاتك اسبابندن یخبر ، معجزه یه ، حاکمیته و ماضی به مطیع اولارق طبیعتنه محکوم ایدیلر . شیمدیکی انسانلر سه بالعکس طبیعتنه حاکمدرلر . بو آرتق بر حس قدرت تولید ایتشدر : او حالده ماضی پی انکار ایتلی ، کندی فکرهنده باشقه بر قانون معنوی به انقیاد ایتمه ملیدی ! بو کون ماضی به اطاعت دکل ، حاله

و آتی به حاکمیت کردی : و سوکره بوتون بوتونک خلاصه سندن ده میدانه بویوک بردها ، بر « فوق البشر » چیوردی !

فقط بونقطه بی بولونجه به قدر حیاتی ایکی صفحه دن کچوب اوچنجیسنه کیرمشدی . استادی عد اولونان واغنه ر ، دهاسیله اونی داهیپرست ایتمش ، فقط برکون (پارسیفال) ی خارق العاده صورتده تمثیل ایتدیرنجه ، عادتا برضربه ذکا آلتنده ازیلن نیچه ایله مناسباتنک انقطاعنه سبب اولمشدی ! اوکوندن اعتباراً ، عزت نفسندن ووریلان نیچه ، آرتق کندی ماضی فکریسنه هجوم ایدیور ، دها ایله اکلندیور ، داهی به پرستی اسکیدن قالمه بر اسیر عادتق بولیوردی ؛ اوزمان نیچه فردی اونوتوب جمعیتی دوشونمش ، وعادتا برسوسیالیست اولمشدی : وجودنده کی ده موقرات هابل ، آریستوقرات قابلی تولدیرمش ، وعاجزلی دوشونمکه باشلامشدی !

لاکن بوده دوام ایتدی ؛ برمدت سوکره ده قابل بعث بعد الموته ایردی ، و (زاراتوسترا) یازیلدینی زمان ، آرتق تولن نیچه ده تولدیرن نیچه بی تولدیرمش اولدی ! . . . بوسورتله ده اسکی دها پرست ، زاراتوسترا ایله دها متکامل ودها مفرط اولارق تظاهر ایدیوردی .

. . . نیچه نک تأثیرات سیاسیسی اک زیاده بونقطه دن باشلار : فوق البشر عقیده سیله انسانلر بیننده برسلسله مراتب وضع ایدیور ، احرا ایله حق تشکیلی اوکا ویریور . و بویله بر اراده حاکمیت سایه سنده انسان ارضه حاکم اولمیدر ، دیوردی ! بوفکر ایله آمپه ریالیزم اک بویوک سائقلرندن برینی بولمشدی ؛ اشخاص ایله جمعیتی سرمایه دار ایتمکه و حکومتلرک جهانگیرک سیاستنده ، نیچه بوسورتله افکار عمومیه ایچون بویوک بر رول اوینامشدی ! بوکاده فیلسوفدن زیاده ، فلسفه سنک طرز تفسیری سبب اولدی : حاکم اولالی ، فقط ناصیل ؟ دیورلردی .

بوسؤالک اک چوق تعمم ایدن جوابی ، فردک دولتده انحلالی اولمشدی ! حالبوکه بو ، نیچه نک دوغماسندن اون اوچ سنه اول تولن (هه کهل) ک فلسفه سیدی ! مملکتک میلیتاریزمیله آمپه ریالیزمی بویله بر اساسک انتشارندن پک استفاده ایتدی : چونکه نیچه انسانلری بشر و فوق البشر مراتبنه آیردقدن سوکره بوندن جهانگیرک ، سیاست استملاکیه وانتظام اساساتی استخراج ایتک زور بر ایش دکلدی ! فوق البشرلر آروپانک اداره سنه مأمور اولونجه ، آروپاده کی بشرکده مستملکه لرده کی شبه بشره قارشق حق حاکمیتی پک طبیعیدی ! بو طرز تأثیره کوره ، نیچه بولوندینی قطعه به نظراً تبدیل اعتقاد ایتدیرلش اولیوردی : آروپاده بر آرز ده موقرات ، فقط مستملکاتده صوک درجه آریسطوقرات ! . . .

حقیقه ده سیاستده ایکی نیچه واردر : بوتونک برنجیسی آریسطوقرات ، ایکنجیسی ده ده موقراتدر ! اعتقادات سیاسییه اعتباریله ، برنجی نیچه ، مساواتک اک بویوک دشمنیدر ؛ فرانسه اختلالی ، شرائط اجتماعی بیقیمش اولقله تنقید ایدر واسکی روماده کی کوله لریک عصیاننه بکزه تیر . مساواتک تمیز قان ، اصالت و فکر حاکمیت بر اقادینی ادا ایدر . نتیجه سنک ده مافوزی ، یعنی ملتله قارشق ریا اولدینی سویلر . قادیلری جاریه تلقی ایدر ؛ بناء علیه عدم مساواتی تزید ایتلی ، دیر . . . حیاتک غایه سی حاکمیتدر ، بوسبیلله اخلاقک اساسی ایملک و فنالق دکل ، قوتدر ! بالنتیجه ضعیفک قوی به حاکمیتی جائز اولماز . خصوصیه ده موقراسی حس محاسنی ، ظرافت خلقیه بی محوایدر . . .

. . . ایکنجی نیچه ایسه ، پک ده موقراتدر : حتی بر آزرده آنارشیزت عنایله حکومت علیهداریدر . اعتقادینه کوره ، حکومت آنجق واسطه اولابیلیر ؛ وحدت ملیه و میلیتاریزم ایسه غایه اولاماز ؛

حتی زارا توسترا دیر که : « حکومتک نهایت بولدینی یرده ، بی لزوم اولمایان برزمره باشلار! .. صوکره کندی مملکتی تنقید ایدر ومیلیتاریزم ایله بو روقراسی بی کندبجه قاتل ذکا بولور .. دائما قوته قارشى رکوع ایتک اسکی بر اسیر عادتیدز ، دیر !

کوله محیدر . اوکاده بر وظیفه حاکمیت بولور : هیئت مجموعہ ایله اشیاہ و طبیعتہ حاکم اولق ایچون اونکده لازم اولدیغنی سویلر : بناءً علیہ اولیله بر جمعیت تشکیل ایتلی که حا کلری آز اولسون و اقلی مساعی فردیه ایله اعظمی استحصالات امکانی بولونسون ! ..

سویه نك ترفیعنی ، خلاقك ترفیہنی ایستر . عوام ایله برابر سفالت علیهنده بولونور . اوتہ کی نیچه ضعیفك قوی یه حاکمیتنی قبول ایتورسه ، بوده قوینك ضعیفه تحکمنی چکه من .

نهایت بونظریاتی جمع ایدرک ، اداره بشر ایچون خواص یتیشدیرمکدن باشقه چاره اولمادیغنی ادعا ایدر . حکومتدن سبب تنفری ، رأس کارنده داهیلرله فیلسوفلر بولونماماسیدر ! بوندن دولای قرالره آلت اولان ملیت سیاستنک علیهنده بولونور ! ..

فقط افکارینک بو یکونیه ایکنجی نیچه بر آرز برنجیسنه یاقلاشمش اولیور . چونکه داهی اولسون ، فیلسوف اولسون ، هر حالده بوده اساس اعتباریله بر « حاکمیت » طرفداریدر . ایکیسی آراسنده بوندن باشقه دها بر نقطه اشتراک اراٹه سی ده قابلدر : هم ده موقراتلر ، هم آریسطوقراتلر ، نیچه لرك هر ایکیسی هم تقدیر ، هم تحقیر ایتشلردر ! .. بوندن آ کلاشیلر که نیچه نك غایه سنی نه حکومت ، نه ملیت استحصال ایده بیلیر ! او ، هم آمپه ریالیزمه ، هم ده موقراسی یه قارشى دهایى سوق ایدیوردی : بوسبيله نیچه نك مقصدی آ کلاشیلماشدر . حقیقتده نیچه ، سیاستده اولدینی کبی ایکی دکل ، بر در ! و بر حاکمیت ماده دکل ، بر سلطنت فکریه و فلسفیه تصور ایدر . قرال ، قوماندان و یا صراف اولق ایسته من . اوکا کوره ، اسکیدن کاهنلر ناصیل عالم غیبدن خبر ویریورلرسه ، بوندن صوکره ده داهیلر کندی الهام عالم لرندن افکار ایندیره جکاردر ! فقط بو آ کلاشیلما دیغندن ، زواللی نیچه ایکی شخص اولمش ، و سیاسته آنجق بونلرک مجادله ظاهریه سی تأثیر ایتشدر ! حالا میلیتاریزم ایله مدنیت صرافیه نك پک ثقیل اولان مادیتندن شکایت ایدنلر ، نیچه لرك برندن ؛ حالندن ممنون اولوب استقبالندن قورقانلر ده دیکرندن شفا امید ایدیور !

*
* *

آوزو پاسیاستنک بو کونکی بارز خطوطی تدقیق اولونورسه ، نیچه نك ایکی شخصیتی قدر متناقض ایکی اساسه تصادف اولونور : جهانگیر لک و ملیت پرور لک ! .. همان هر دولت آمپه ریالیزمه مبتلا ، و خصوصیه هپسی ملیت سیاستنه سالکدر ! خالبو که عقل و منطق اعتباریله ، حکمت وجودینی دائما ملیته استناد ایتدیرمک ایستین بر حکومتک ، عینی زمانده باشقه ملتلی ده کندینه اسیر ایتک ایسته می قدر قابل تألیف اولمایان بر شی تصور اولونماز . مثلاً روسلر اسلاو اتحادینی برحق اولارق ادعا ایدیورلرسه ، قافقاسیه دن ، قرم دن ، لهستاندن نه ایستیورلر ؟ بومدهش تناقضی حقنر بولقدن ، سیاستده کی نیچه لره بکر تمکدن دوغرو بر فکر اولماز . حقیقه مستملکه صاحبی هر حکومت بر آرز چفته در ! مثلاً ایکی نیچه اولدینی کبی ، ایکی روسیه ، ایکی فرانسه ، ایکی انکپتره واردر ؛ فقط اونلره رغماً ، تاریخک و حادثاتک اولیله بر قدرتی وار که بوا یکی ضد اساسی ایرکیچ تألیف ایدر . استملاک ایدیلن مملکتلر جهالتلرندن اسیر اولشلردی ؛ فقط حریتک نه اولدیغنی ده یکی حاکم لری نك استبدادندن اوکره نیورلر ! مستولیرک تماشی ، اونلر ده

برحس ملیت او یاندریور، وایشته بو صورتله جهانگیرلک سیاستی، برطرز منفیده، وسالکارینک آرزوسنه رغماً ملیت اساسنه خدمت ایتمش اولیور! بوکا، آمریکا حکومتلرینک تاریخ استقلالی قدر بارز برمثال اولماز. نیچه نك قباحتی اولمادن، فلسفه سی آمپرییا ایزمه خدمت ایتشدی؛ حتی نیچه لرك سیاستده کی مجادلاتی ماده ماده یازیلسه، بوکون هپسنک فعلاً موجود اولدینی سوکنده آ کلاشیلیر. دوغرودن دوغرویه زمانلرک برطاقم حادثاتنده بیله اونلردن ایزلر بولمق محال اولماز. فقط نیچه لر ناصیل ائتلاف ایدیورسه، هر حالده برکون جهانگیرلکه ملیت سیاستلری ده تقارب ایدیه بیلیر.

اسماعیل همامی

عرق

احمد رفیق بك افندی برادر حزه

یوز کسور سنه دن بری آلمانیاده و آدن صکره فرانسه ده تاریخ اصوللری اسکیلرینه نسبت قبول ایتیه جک درجه ده دکشمشدر. عرق، محیط وزمان نظریات جدیده سنک تاریخه تطبیقی، فن و برده صنعت اولمق اعتباریله تاریخک پسیقولوژی معترضه عظیمه سی داخلمده بولوندیغنک آ کلاشامه سی عالم معارفده برانقلاب وجوده کتیرمشدر.

عرق، بونظریه نك مدونلرندن اولان [تهن] ک اجتهاد مصیبه نظراً « افرادک هم - زاده، فطری جبلی وارثی اوله رق میدان وضوحه کتیر دکلری قابلیتلرک، میللرک، استعدادلرک هیئت مجموعه سیدرکه بونلر - علی العاده - تشکلات بدنیه به واضحه وطبیعه ملحق اولدینی حالده تظاهرایدر. ملتلرک تنوعیله مختلف اولور. بالطبع، برطاقی بکیت و ذکی، دیکرلری چکینیک و محدود مزیتلی طوسون و آت جنسلری بولوندینی کی متنوع اجناس انسانیه ده واردر. انسانلرک برقسیمی تعلقات و اختراعات عالییه به مقتدردر؛ دیکری افکار و تشبشان ابتدائیه دن ماعداسنی بیلمز. بعض انسان کومه لری واردر که برنوع ایش ایله اوغراشه بیلر؛ حالبوکه دیکرلری برچوق حواس طبیعه به مالکدر. نته کیم کوپک جنسلرینک ده بر قاجی قوشو، غوغا کی شیلره، دیکرلری آوه، او وسوری محافظه سنه ده، قابلیتکاردر. برچوق مشترک خصوصیاتدن صرف نظر بولما بلیتلر عیاناً تفریق و تمیز ایدیه بیلیر. مثلاً هندده [غانغا] حوالیسندن اوقیانوس اطلسیده [هه برید] آطه لرینه قدر یاییلمش اولان قدیم [آری] لر، هر نوع اقلیمده، هر درلو مدنیت قدمه لرنده، او توز عصرلق انقلاب نتیجه سی اوله رق پلک متفرق بر حالده اقسام مختلفه به آیرلقله برابر بونلرک هر برینک لسانلرنده، مذهب لرنده، ادبیاتلرنده، فلسفه لرنده حالاً جمله سنک بر قانندن کل دکلرینی کوسترن خواص ممتازه واردر. افراد نه قدر آیرلمش اولورسه اولسون قرابت عرقیه محو اوله مشدر. وحشت و معارف عالییه، طوپراق و هووانک مبیانلری، اینی و فنا تصادفلر بوایزلری قالدیره ماز. شکل اولینک هلام فارقه سی، خطوط عظیمه سی باقی قالمشدر. پای زمانک وجوده کتیر دیکری ایکنجی درجه ایزلرک آلتنده نخستین ایزی دائماً بوله بیلرز. برنجی ایزلرک بوحضرت ثباتکارانه سی بزی حیرتده بر اقامیلدر. زمانلرک اوزونلغی، بیوکلیکی فی الواقع اجناس حیوانیه و نباتیه نك اس و منداخی بزه بر نیم ظلمت ایچنده کوسترر. بونکله برابر وقایع تاریخیه، تاریخدن آون کچن ازمه حتمنده بلب بیزینه کافیدر. بوسایه ده آ کلارز که سجایای اولیه عدیم الاندراس